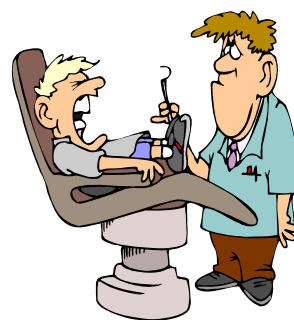

Välj bland följande ord! Tänk på vilken form du ska använda! Samma ord kan förekomma flera gånger.

angrepp	att bedöva	att gapa	att göra
att knacka	att känna	av	besvär
en patient	för	hur	i
illa, värre, värst	inflammation	kyla	ner
om	ont	ordentlig	på
rotfyllning	röntgenbild	till	var
värme			

- God dag, tandläkare Borrman! God dag, Lisa Andersson.
- Var så god och sitt _____ så sätter syster _____ en serviett! Hur kan vi hjälpa _____?
- Jag tror jag har hål _____ en tand!
- _____ värker det?
- I vänster underkäke. Tandens är speciellt känslig för _____ eller _____. När jag t ex dricker kaffe eller äter glass.
- _____ länge har ni haft dessa _____?
- Det började _____ måndags. Igår blev det mycket _____!
- Var snäll och _____ så får jag se. Vi börjar med att ta en _____. Medan den framkallas tittar jag lite _____ munnen. Hur känns det när jag _____ på tanden med skaftet _____ munspegeln? Ni har ett stort karies-_____ i tanden. Nerven är troligen också _____. Det betyder att vi måste påbörja en _____. Innan vi öppnar upp tanden lägger jag lite _____ så känns det ingenting sedan.
- Jag är rädd!
- Vad är ni rädd _____?

- Att det ska göra _____!
- Säg bara till om det skulle _____ något så lägger jag lite mera _____!
- Men alla säger att rotfyllningar _____ så ont!
- Det stämmer inte riktigt. Bara man bedövar _____ så ska det inte _____ något. Om ni försöker slappna _____ så går det lättare. Nu lägger jag bedövningen sedan väntar vi en stund på att den _____ Under tiden går jag in till en annan _____ men jag är tillbaka _____ tio minuter!

Här fylls ett hål till patientens fromma

När det råder knapphet eller fruktan för brist stiger priserna. Det gäller bensin såväl som tandläkeri. Så hjärtligt välkomna kära utländska prispessande utländska odontologer.

När City Dental öppnar på Drottninggatan 25 i Stockholm kommer patienterna knappast att behöva tränga sig igenom en spärr av protesterande tandläkare. Eller av byggnadsarbetare som upptända av Vaxholmsstriden hojtar: Go home.

Visserligen har LO:s avtalssekreterare Erland Olauson talat om att ta till stridsåtgärder som blockad om det inte skrivs kollektivavtal. Vårdminister Ylva Johansson har villkorat sitt välkomnande av konkurrensen med de samma. I Blekinge, där det ska öppnas klinik med polska tandläkare i Karlshamn, har det socialdemokratiska landstingsrådet Marie Sällström sagt så här:

"Det är en skamfläck om de nya tandläkarna ska vårda tänder för en bråkdel av vad det svenska avtalet ger. Respekterar de avtalen är de välkomna" sade Sällström i Sydöstran. Det låter bestämt och kraftfullt. Det betyder ingenting alls. Tandläkarförbundet har nämligen inget lönegolv fastställt i sina avtal. Lönebilderna bland tjänstetandläkarna, de 4 200 som är anställda i Folk tandvården, var denna i oktober i fjol: Tandläkare med mindre än fem år i yrket tjänade 28 000 kronor i månaden, snitttandläkaren utan chefskap 32 400. Under de senaste tio åren har lönerna ökat 30 procentenheter mer än konsumentpriserna.

Den goda utvecklingen beror på två saker. Prissättningen har avreglerats samtidigt som det blivit brist på tandläkare. Bristen i sin tur har två förklaringar. Under 1990-talet, och framför allt första halvan, var situationen den motsatta. Färdiga tandläkare fick inte jobb i Sverige. Allra helst inte de som hade utländsk bakgrund. Hellre än att mögla på a-kassa här flyttade de dit jobben fanns, Storbritannien och Norge. Där är dessutom lönerna högre. Så utflyttningen försätter fastän läget förändrats i Sverige.

Tandläkarförbundet gillar inte flyttandet. För några år sedan beställde de en samhällsekonomisk utredning av kostnaden för att utbilda tandläkare i Sverige för att sedan se dem dra utomlands. Handels utredningsinstitut kom fram till 3,3 miljoner per käftis; 1,5 miljoner för utbildningar sedan barnsben och 1,8 för utebliven tandvård. Aber, påpekade

utredarna, om en uppenbar brist uppstår kommer tandläkare att flytta hit från andra länder. Då hamnar kalkylen nära noll.

Eller som det visar sig nu, på plus för svenska samhället (tandvårdsförsäkringen) och plus för konsumenten. Och plus för tandläkarna från Polen och andra östeuropeiska länder som drar in bra mycket högre lön här än hemma. Även om en erfaren polskutbildad inte skulle få lika mycket i månaden som en med färsk svensk examen.

Tandläkarförbundets ordförande, väl medveten om att det inte finns lägstalön för tandläkare, varnar för lönedumpning: "Redan i dag är drygt 2 000 verksamma utanför Sverige och enligt Socialstyrelsens prognoser har antalet tandläkare nästan halverats till år 2020. Kommer fler lönedumpningar av det här slaget blir det ännu mindre lockande för svenska tandläkare att verka på hemmamarknaden" spår Roland Svensson via TT.

Alla yrkesmänniskor som har möjlighet att arbeta utomlands tänker till. Väger lön mot närhet till släkten. Ställer utrikes erfarenheter mot tryggheten bland kompisarna. Jämför dagis med barnflickor. För många väger det invanda inhemska över. Och allra helst när barnen kommer. Men många av dem som väljer att bli läkare, sjuksköterskor, biomedicinska analytiker och tandläkare gör det inte bara för att de älskar att titta i mikroskop, räkna doser, rota i tarmar och tandrötter. De väljer ett yrke med internationellt gångbar examen, just för att de vill välja i hela världen. Och en hel del av dem är inte djupt rotade i den svenska myllan, av de 150 nybörjarna på tandläkarutbildningen 2003 hade 44 procent två utrikesfödda föräldrar.

Dessutom är det så att polska, och tyska, tandläkare mycket väl kan vara svenska. För 52 000 euro i kursavgift kan svenska studenter blir tandläkare och läkare i Polen. Bara på läkarlinjerna finns bortåt 680 norska och svenska studenter.

Tandläkare verkar på en internationell marknad. Det är gott för tandläkarna, även om det gnisslar ibland, och för patienterna. Och det ger inte karies.

<http://www.dn.se/ledare/har-fylls-ett-hal-till-patientens-fromma-1.409602>

1. Vilka villkor ställer vårdminister Ylva Johansson för att ta emot utländska tandläkare?

2. Hur mycket tjänar en tandläkare med fyra år i yrket?

3. Varför har svenska tandläkare flyttat till Norge och Storbritannien?

4. Hur mycket kostar det att utbilda en tandläkare?

5. Vilka argument har tandläkarna som väger för att arbeta utomlands?

6. Varför är det inte så lockande för svenska tandläkare att arbeta i Sverige?

